

การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้อง
แบบต่อเนื่องที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง : กรณีศึกษา 2 ราย

Nursing Care for Patients with End Stage Renal Disease having Peritonitis form
Continuous Ambulatory Peritoneal Dialysis : 2 Case Study

(Received: February 16,2024 ; Revised: March 9,2024 ; Accepted: March 10,2024)

เฟื่องฝน เบ้าจรรยา¹

Fuengfon Baojunya¹

บทคัดย่อ

กรณีศึกษานี้เป็นกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่องที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องกรณีศึกษา 2 ราย โดยใช้แนวคิดการประเมินผู้ป่วยตามแบบแผนสุขภาพ 11 แบบแผนของกอร์ดอน เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย นำมาปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 5 ขั้นตอน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่องที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง ที่เข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษา พบว่าผู้ป่วยกรณีศึกษาทั้ง 2 ราย มาด้วยอาการปวดท้อง น้ำยาล้างไตขุ่น ให้การรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ แต่ผู้ป่วยรายที่ 1 มีการแพร่กระจายเชื้อในช่องท้องอย่างรวดเร็ว มีไข้ หลังได้ยาปฏิชีวนะอาการไม่ดีขึ้น ได้เอาสายล้างไตออก และเปลี่ยนการรักษาเป็นฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมชั่วคราว ส่วนผู้ป่วยรายที่ 2 ไม่มีไข้ ได้รับการพบทวนและส่งเสริมการดูแลตนเอง จนผู้ป่วยอาการดีขึ้นสามารถล้างไตต่อที่บ้านได้ ในการพยาบาลผู้ป่วยทั้ง 2 ราย มีระดับความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนจากการติดเชื้อและความยุ่งยากของการพยาบาลที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความล่าช้าของการเข้าถึงบริการเมื่อเกิดอาการ การวินิจฉัยรักษาและความสามารถในการปฏิบัติการล้างไตทางช่องท้องของผู้ป่วย

คำสำคัญ : โรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย การล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง การติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง

Abstract

The purpose of this case study is to study nursing care of patients with end-stage chronic kidney disease who received continuous peritoneal dialysis who had peritoneal infections. Two case studies were used using the concept of patient assessment according to Gordon's 11 Health Patterns To find problems and needs of patients Follow the 5-step nursing process. This study was a comparative study of nursing care for patients with end-stage chronic kidney disease who received continuous peritoneal dialysis who had peritoneal infections. who received treatment at the male medical ward Sirindhorn Hospital Khon Kaen Province.

Result : It was found that both case study patients presented with abdominal pain. Cloudy dialysis solution Treat with antibiotics But Patient 1 had a rapid spread of infection in his abdominal cavity and had a fever. After receiving antibiotics, his symptoms did not improve. The dialysis line was removed. and temporarily changed the treatment to hemodialysis with a hemodialysis machine As for the second patient, who had no fever, he was reviewed and encouraged to take care of himself. Until the patient's symptoms improve, they can continue dialysis at home. In nursing the two patients, it was found that the severity of complications from infection and the difficulty of nursing were different. It depends on the delay in accessing services when symptoms occur. Diagnosis, treatment and ability to perform peritoneal dialysis for patients

Keywords: end-stage chronic kidney disease Continuous peritoneal dialysis Infection of the peritoneum

¹โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

บทนำ

โรคไตเรื้อรังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่พบการป่วยและการเสียชีวิตที่ทวีความรุนแรงขึ้นทั่วโลก พบการเสียชีวิตจากโรคไตมากถึง 1.4 ล้านคน ใน ค.ศ. 2019 เพิ่มขึ้น 20% จาก ค.ศ. 2010 (Nipun Shrestha, 2021) จากรายงานโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไทยพ.ศ. 2564 มีผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 1-5 ทั้งหมด 1,007,251 ราย ต้องได้รับการบำบัดทดแทนไตเฉลี่ยปีละ 20,000 ราย ซึ่งเป็นการจัดบริการสุขภาพและมีค่าใช้จ่ายในการรักษาจำนวนมาก

โรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย (End Stage Renal Disease) มีการทำงานของไตลดลง อัตราการกรองของไตน้อยกว่า 15 มล./นาที/1.73 ตารางเมตร มีการรักษาโดยการบำบัดทดแทนไต 3 วิธีคือ 1) การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (HD) 2) การล้างไตทางช่องท้อง (CAPD) และ 3) การปลูกถ่ายไต (KT) (วาสนา สวนพุด, 2557) การล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง (CAPD) เป็นวิธีที่ง่าย ผู้ป่วยสามารถทำได้ที่บ้าน ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ศิริลักษณ์ ฤงทอง, 2561) ภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญ การพยาบาลผู้ป่วยกลุ่มนี้จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดูแลผู้ป่วย จึงศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่มีภาวะติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง :กรณีศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการดูแลผู้ป่วยให้ได้รับการรักษาที่ถูกต้องเหมาะสมปลอดภัย

โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นแม่ข่ายที่ให้บริการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง (CAPD) ปี 2563- 2565 มีผู้ป่วย 47, 50, 65 ราย มีอัตราการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องและอัตราการออกจากช่องท้อง (Dropout rate) ดังนี้ 53.14/28.5, 60.87 /18.9 และ 38.86/31 patient-month (เกณฑ์ ≥ 1 episode : 24 pt.month/<30%) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่ม (ข้อมูลสถิติโรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, 2566)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้กระบวนการพยาบาล ในการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่องที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องกรณีศึกษา 2 ราย

2. เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาวางแผนปฏิบัติการพยาบาลและการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่องที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องในระยต่าง ๆ ตลอดจนประเมินผลการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ทันท่วงทีปลอดภัย ลดความรุนแรงของโรคและภาวะแทรกซ้อนคงไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพ

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาสถิติ/ข้อมูลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง
2. คัดเลือกผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่มีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ในเดือน พฤษภาคม 2566 ถึง สิงหาคม 2566 จำนวน 2 ราย
3. ทบทวนวรรณกรรมและค้นคว้าจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วย โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินภาวะสุขภาพตาม 11 แบบแผนทางสุขภาพของกอร์ดอน และทฤษฎีกระบวนการพยาบาล 5 ขั้นตอน
5. ให้การพยาบาลตามกระบวนการพยาบาล
6. สรุปผลการศึกษาคณิศศึกษา 2 ราย

ผลการศึกษา

กรณีศึกษาครั้งที่ 1 ชายไทย อายุ 38 ปี สถานภาพโสด อาชีพรับจ้าง ผู้ป่วยดูแลตนเองเป็นหลัก มีน้องชายช่วยดูแลเมื่อเจ็บป่วย เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลวันที่ 21 พฤษภาคม - 3 มิถุนายน 2566 รวมรักษาในโรงพยาบาล 13 วัน การวินิจฉัย End stage renal disease with infected continuous ambulatory peritoneal dialysis

กรณีศึกษารายที่ 2 ชายไทย อายุ 45 ปี
สถานภาพสมรส อาชีพค้าขาย ผู้ป่วยดูแลตนเองเป็น
หลัก มีภรรยาช่วยดูแลเมื่อเจ็บป่วย เข้ารับการรักษา
ในโรงพยาบาลวันที่ 7 – 12 สิงหาคม 2566 รวมวัน

นอน 5วัน การวินิจฉัย End stage renal Disease
with infected continuous ambulatory
peritoneal dialysis

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ป่วยกรณีศึกษารายที่ 1 และรายที่ 2

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ป่วยกรณีศึกษารายที่ 1	ผู้ป่วยกรณีศึกษารายที่ 2	การวิเคราะห์
อาการสำคัญที่มา โรงพยาบาล	มีไข้ต่ำๆ ปวดจุกท้องมาก น้ำยา ล้างไตขุ่น เป็นก่อนมา 1 วัน	น้ำยาล้างไตขุ่น ปวดท้องเป็นก่อน มา 1 ชั่วโมง	กรณีศึกษาทั้งสองรายมีอาการ สำคัญเหมือนกันได้แก่ น้ำยาล้าง ไตขุ่น ปวดท้อง ซึ่งพบได้ใน
ประวัติการเจ็บป่วยใน ปัจจุบัน	3 วัน เวลา06.00น.น้ำยาล้างไตขุ่น แต่รอบต่อมาน้ำยาล้างไตใส ไม่ ปวดท้อง ไม่มีไข้ 1 วัน น้ำยาล้างไต ขุ่นทุกรอบ ปวดท้องมาก มีไข้ต่ำๆ จึงมาโรงพยาบาล	1 วัน ท้องเสีย ถ่ายเหลวเป็นน้ำ 4 ครั้งน้ำยาล้างไตไม่ขุ่น ไม่มีไข้ 1 ชั่วโมงก่อนมา น้ำยาล้างไตขุ่น ไม่ มีไข้ ไม่มีถ่ายเหลว ปวดท้องมาก ขึ้นจึงมาโรงพยาบาล	ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ ได้รับการล้างไต ทางช่องท้อง แบบต่อเนื่องที่มีการติดเชื้อของ เยื่อช่องท้อง ซึ่งมักมีอาการสำคัญหรือ อาการทางคลินิก คือมีอาการปวด ท้องกดเจ็บบริเวณหน้าท้อง อึด แน่นท้อง น้ำยาล้างไตขุ่น มีไข้ คลื่นไส้และอาเจียน(นาคยา รัตน อัมภา,2559) ผู้ป่วยทั้งสองรายมี โรคร่วมเหมือนกันคือเบาหวาน
ประวัติการเจ็บป่วยใน อดีต	ปี 2560 เป็นโรคเบาหวาน โรคไต วายเรื้อรัง โรคความดันโลหิตสูง รักษาต่อเนื่องที่โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น	ปี 2561 เป็นโรคความดันโลหิตสูง เป็นโรคเบาหวานรับ ยาต่อเนื่องที่ โรงพยาบาลสิรินธรจังหวัด ขอนแก่น	จากการศึกษาพบว่าโรคเบาหวาน จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการติดเชื้อจุล ชีพ ร่างกายมีภูมิคุ้มกันต่อเชื้อจุล ชีพต่ำลง(อึ้งวิไล,2563) ดังที่พบในรายงานการศึกษาว่า โรคเบาหวานเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อ การเกิดภาวะเยื่อช่องท้องอักเสบ
ประวัติการติดเชื้อของ เยื่อช่องท้อง	ปี 2564 เป็นโรคไตเรื้อรังระยะ สุดท้าย ได้รับการรักษาด้วยการ ล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง ไม่เคยติดเชื้อในเยื่อช่องท้อง	ปี 2564 เป็นโรคไตเรื้อรังระยะ สุดท้าย ได้รับการรักษาด้วยการ ล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง ปี 2565 ติดเชื้อในเยื่อช่องท้องให้ ยาปฏิชีวนะ ครบ 14 วัน อาการดี ขึ้น	จากการติดเชื้อที่สัมพันธ์กับการ ล้างไตทางช่องท้อง(เกลิงศักดิ์ กาญจนบุศย์,2556) เพิ่มการเจริญ ของเชื้อ แบคทีเรียในลำไส้ส่งเสริม ให้เกิดภาวะเยื่อช่องท้องอักเสบ ที่สัมพันธ์กับการล้างไตทางช่อง ท้องได้ง่าย
ประวัติการเจ็บป่วยใน ครอบครัว	บิดาเป็นโรคเบาหวาน โรคความดัน โลหิตสูงและโรคไตวายเรื้อรัง ปฏิเสธการฟอกไต เสียชีวิตแล้ว	มารดาเป็นโรคเบาหวานและโรค ความดันโลหิตสูง ยังมีชีวิตอยู่	
ประวัติการแพ้ยา แพ้ อาหาร	ไม่มีประวัติการแพ้ยา ไม่มีประวัติการแพ้อาหาร	ไม่มีประวัติการแพ้ยา ไม่ประวัติการแพ้อาหาร	
ประวัติการผ่าตัด	ปี 2564 ผ่าตัดใส่สายล้างไตทาง ช่องท้อง	ปี 2564 ผ่าตัดใส่สายล้างไตทาง ช่องท้อง	
ที่อยู่อาศัยและ สภาพแวดล้อม	บ้านไม้ 2 ชั้น มีห้องล้างไตทางช่อง ท้อง มีฝุ่น เลี้ยงแมว 1 ตัวภายใน บ้าน	บ้านปูนชั้นเดียว ด้านหน้าเป็นร้าน ขาย มีห้องล้างไต แต่ไม่ได้ทำความสะอาด สะอาดทุกวัน มีฝุ่น ไม่มีสัตว์เลี้ยง	
อาการแรกเริ่ม	แรกเริ่มที่ ER เวลา 09.30น.ปวดจุกท้อง มีไข้ต่ำๆ BT=37.9°C PR=116ครั้ง/นาที RR=20ครั้ง/นาที BP=173/105 mmHg ส่ง PDF ผล WBC=100cell/ mm ³ PMN too low too diff เวลา16.10น.ให้cefazolin 1 gm. และCeftazidime 1 gm.ทางหลอดเลือดแดง แรกเริ่มที่อายุรกรรมชาย	แรกเริ่มที่ CAPD clinic เวลา 10.30น.ปวดจุกท้อง ไม่มีไข้ BT= 36.5°C PR=90ครั้ง/นาที RR= 20 ครั้งนาที BP=184/90mmHg ส่งPDF cell diff cell count ผล WBC=2,014cell/mm ³ PMN =81 เวลา 11.00 ให้cefazolin 1gm.และ Ceftazidime 1 gm. ผสมในถุง น้ำยาล้างไตและผสม Heparin 1000 ยูนิต/PDF 2,000 ml แรกเริ่มที่อายุรกรรมชาย	ขึ้น(อรรถพร พิศสุกุล, 2557) ความแตกต่างที่พบได้แก่ ผู้ป่วย กรณี ศึกษาที่ 1 มีไข้ เนื่องจาก มีการติดเชื้อนานถึง 3 วันก่อนมา โรงพยาบาล ร่วมกับการ วินิจฉัยโรคและรักษาล่าช้า ทำให้ เชื้อลุกลามเข้ากระแสเลือด แต่ ผู้ป่วยกรณีศึกษาที่ 2 ไม่มีไข้ เนื่อง เมื่อเกิดอาการผู้ป่วยมา โรงพยาบาลทันที สามารถวินิจฉัย

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ป่วยกรณีศึกษา รายที่ 1 และรายที่ 2

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ป่วยกรณีศึกษา รายที่ 1	ผู้ป่วยกรณีศึกษา รายที่ 2	การวิเคราะห์
	เวลา 17.00 น.ปวดท้าว ท้องเป็นพักๆระดับความปวด 2 คะแนน มีคลื่นไส้อาเจียน 2 ครั้ง ใช้ BT=38.5°C PR =96 ครั้ง/นาที RR=20 ครั้ง / นาที BP=133/71mmHg	เวลา 12.40น.มีอาการปวดท้องเล็กน้อย pain score 1-2 คะแนน ไม่มีคลื่นไส้อาเจียน ไม่มีไข้ BT=36.7°C PR=94 ครั้ง/นาที RR=20 ครั้ง / นาที BP= 172/100 mmHg	และให้ยาปฏิชีวนะอย่างรวดเร็ว จึงลดอาการรุนแรงของโรคได้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่บำบัดทดแทนไตด้วยวิธีล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องและมีภาวะติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง

กรณีศึกษา รายที่ 1	กรณีศึกษา รายที่ 2	การวิเคราะห์
แบบแผนสุขภาพ ผู้ป่วยชายไทยอายุ 38 ปี มีโรคประจำตัว ได้แก่ เบาหวานและความดันโลหิตสูงมา 6 ปี รับประทานยาต่อเนื่อง เป็นโรค	แบบแผนสุขภาพ ผู้ป่วยไทยอายุ 45 ปี มีโรคประจำตัว เป็น เบาหวานและความดันโลหิตสูงมา 5 ปี และเป็นโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายรักษา	แบบแผนสุขภาพ ผู้ป่วยทั้ง 2 ราย มีแบบแผนสุขภาพที่ไม่เหมาะสมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ด้านโภชนาการ ไม่ควบคุมอาหารและน้ำ ส่งผลให้
ตาราง ไตเรื้อรังระยะสุดท้ายรักษาด้วยการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง (CAPD) 2 ปี ผู้ป่วยรับรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยมีน้อยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเอง รับประทานยาอย่างต่อเนื่องแต่ไม่สม่ำเสมอ บางครั้งลืมกินยาเจ็บป่วยมักซื้อยารับประทานเอง หากอาการไม่ดีขึ้นจึงไปพบแพทย์ สามารถล้างไตทางหน้าท้องด้วยตนเอง บางครั้งไปรับจ้างนวดบ้านเปลี่ยนน้ำยาล้างไตในรถยนต์ไม่ได้ล้างมือ ไม่เคยติดเชื้อในเยื่อช่องท้องจากการล้างไต ชอบรับประทานอาหารรสเค็มของหวาน และขนมกรุบกรอบ ดื่มน้ำมาก ไม่ได้ควบคุมเรื่องการดื่มน้ำ	ด้วยการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวร (CAPD) 2 ปี ผู้ป่วยรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเอง รับประทานยาอย่างต่อเนื่องแต่ไม่สม่ำเสมอ บางครั้งลืมกินยาสามารถล้างไตทางหน้าท้องด้วยตนเอง โดยมีภรรยาคอยช่วยเหลือ บางวันไปขายของตลาดนัดช่วยภรรยา เปลี่ยนน้ำยาล้างไตในรถยนต์ไม่ได้ล้างมือ เคยติดเชื้อในเยื่อช่องท้อง 1 ครั้งให้ยาปฏิชีวนะครบ 14 วัน สามารถล้างไตต่อได้ ชอบรับประทานอาหารรสเค็ม ขนมปัง เบียร์เกอร์ ชอบรับประทานชาบู หมูกระทะ ไม่จำกัดการดื่มน้ำ	เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดสูงในผู้ป่วยรายที่ 2 ด้านการรับรู้สุขภาพและการดูแลสุขภาพ ผู้ป่วยทั้ง 2 ราย ไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติตัวล้างไตทางหน้าท้องที่ไม่ถูกวิธีการ ผู้ป่วยรายที่ 1 ไม่สามารถประเมินและสังเกตอาการตนเองได้ ทำให้ได้รับการรักษาล่าช้า ส่งผลให้เกิดภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด ส่วนผู้ป่วยรายที่ 2 สามารถสังเกตอาการผิดปกติได้เนื่องจากเคยมีอาการติดเชื้อในเยื่อช่องท้อง จึงรีบมาโรงพยาบาล ได้รับการรักษาที่รวดเร็วจึงไม่เกิดผลภาวะแทรกซ้อนรุนแรง
พยาธิสภาพ มีไข้ต่ำๆปวดจุกท้อง น้ำยาล้างไตขุ่นก่อนมาโรงพยาบาล 3 วัน แกรับปวดท้าวท้องเป็นพักๆกดเจ็บทั่วท้องแข็งเกร็ง ระดับความปวดระดับ 2-3 คะแนน มีคลื่นไส้อาเจียน 2 ครั้ง มีไข้ BT=38.5°C PR =96 ครั้ง/นาที RR=20 ครั้ง/นาที BP=133/71mmHg run CAPD 2,000cc. x 4 cycle/ day พบ น้ำยาที่ออกมาขุ่น มี fibrin น้ำยา Flow ดีได้กำไร 100 cc.	พยาธิสภาพ ปวดจุกท้อง น้ำยาล้างไตขุ่น ไม่ใช่เป็นก่อนมาโรงพยาบาล 1 ชั่วโมง BT=36.7°C PR=94 ครั้ง/นาที RR=20 ครั้ง/นาที BP= 172/100 mmHg ปวดท้องเล็กน้อย pain score 1-2 คะแนนไม่มีคลื่นไส้อาเจียน ตรวจ PDF cell diff cell count ผล WBC=2,014 cell/mm ³ PMN =81 ตรวจ PDF C/S ผล Staphylococcus coagulase negative สาเหตุการ	พยาธิสภาพ อาการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องในผู้ป่วยล้างไตมีดังนี้ 1.มีอาการแสดงเช่น ปวดท้อง มีไข้ 2.น้ำยาล้างไตขุ่นโดยมี WBC >100 cell/ mm ³ และ PMN>50 3.พบเชื้อโรคด้วยการย้อมสีแกรมหรือเพาะเชื้อขึ้น (ISPD, 2022) กรณีศึกษาทั้ง 2 ราย มีอาการเหมือนกันคือ ปวด
ผลตรวจ PDF วันแรกพบ WBC 100 cell/ mm ³ , Neutrophil too low too diff ส่ง PDF C/S ผล Streptococcus oralis	ติดเชื้อของเยื่อช่องท้องเกิดจากผู้ป่วยไม่ล้างมือ สถานที่เปลี่ยนน้ำยาไม่สะอาดเปลี่ยนน้ำยาบนรถและไม่รักษาความสะอาด	ท้อง น้ำยาล้างไตขุ่น ตรวจ PDF ผล WBC >100 cell/mm ³ และ PMN มากกว่าร้อยละ 50 แต่กรณีศึกษาที่ 1 มีอาการ 3 วันก่อนมารพ. ทำให้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่บำบัดทดแทนไตด้วยวิธีล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องและมีภาวะติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง

กรณีศึกษารายที่ 1	กรณีศึกษารายที่ 2	การวิเคราะห์
Hemoculture no growth หลังได้ยาปฏิชีวนะ 8 วัน อาการไม่ดีขึ้น มีอาการปวดท้องมาก Pain Score 8-10 คะแนน น้ำยาล้างไตยังขุ่น ตรวจ PDF c/ส ล Pseudomonas aeruginosa สาเหตุการติดเชื้อของเยื่อช่องท้องเกิดจาก ผู้ป่วยไม่ล้างมือ สถานที่เปลี่ยนน้ำยาไม่สะอาด เปลี่ยนน้ำยาบนรถและไม่รักษาความสะอาดของร่างกาย การรักษา ภาวะติดเชื้อ - ปล่อน้ำยา PDF 2,000 cc. เข้า-ออกโดยไม่ต้องขังไว้ในท้อง จนกว่าน้ำยาที่ล้างไตออกมาจะใส - Heparin 1000 unit ในน้ำล้างไต ทุกรอบ -การรักษาด้วย Antibiotic drug แกรับ 21 พ.ค.2566 ได้ยาปฏิชีวนะคือ ceftazidime 1 gm iv ทุก 24 hrs. และ cefazoline 1 gm iv ทุก 24 hrs. - วันที่ 22พ.ค.2566 เปลี่ยนให้ cefazoline 1 gm และ	การรักษา ภาวะติดเชื้อ - ปล่อน้ำยา PDF 2,000 cc. เข้า-ออกโดยไม่ต้องขังไว้ในท้อง จนกว่าน้ำยาที่ล้างไตออกมาจะใส - Heparin 1000 unit ในน้ำล้างไต ทุกรอบ -การรักษาด้วย Antibiotic drug ได้ยาปฏิชีวนะคือ ceftazidime 1 gm ,cefazoline 1 gm ผสมใน PDF 2,000 cc stat Then ผสมในน้ำยาล้างไต	ได้รับการรักษาล่าช้า อาการรุนแรงขึ้น มีไข้เกิดการติดเชื้อในกระแสเลือด สาเหตุของการติดเชื้อทั้ง 2 ราย เกิดจากการไม่ล้างมือ สถานที่เปลี่ยนน้ำยาไม่สะอาด และไม่รักษาความสะอาดของร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพบว่ามีสาเหตุมาจากการปนเปื้อนเชื้อโรคขณะเปลี่ยนน้ำยาล้างไต เทคนิคที่ไม่ถูกต้อง การไม่รักษาความสะอาด การไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติของผู้ป่วยและผู้ดูแล(ปรกรณ์ ตุงคะเสรีรักษ์,2559) การรักษา การรักษาตามแนวปฏิบัติของ ISPD ปี 2022 คือให้ยาปฏิชีวนะเบื้องต้นที่ครอบคลุมทั้งแบคทีเรียแกรมบวก และ แกรมลบ กลุ่ม cephalosporins เช่น cefazolin หรือ vancomycin หรือให้ยาที่ครอบคลุมโดยเฉพาะ pseudomonas spp. เช่น ceftazidime ในทางปฏิบัติอาจเลือกให้ cefazolin ร่วมกับ ceftazidime ผสมในน้ำ ยา PD 2,000 cc. ทางช่องท้อง วันละ 1 ครั้ง (ค้างในช่องท้องนานกว่า 6 ชั่วโมง) ซึ่งควรให้ทันทีที่สังเกตพบน้ำยาขุ่นและภายหลังการเก็บน้ำยาส่งเพาะเชื้อและย้อมสี
ceftazidime 1 gm add ใน PDF 2,000 cc /วัน cycle สุดท้าย - วันที่ 29พ.ค.2566 เปลี่ยนยาเป็น Vancomycin 1 gm. +5 % D/W 200cc.iv drip in 2 hrs. q 5 วัน	ถึงสุดท้ายที่เปลี่ยนก่อนนอนทุกวัน -Fluconazole(200)1x1 O EOD -นัดผสม ATB ในน้ำยาล้างไตจนครบ 14 วัน ที่ CAPD clinic รักษาอื่นๆ	แกรมแล้ว ผู้ป่วยทั้ง 2 ราย ได้รับการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะที่มีฤทธิ์ครอบคลุมทั้งแบคทีเรียแกรมบวก และแกรมลบกรณีศึกษาที่ 2 หลังได้ยาปฏิชีวนะ น้ำยาใสขึ้น ไม่ปวด

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่บำบัดทดแทนไตด้วยวิธีล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องและมีภาวะติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง

กรณีศึกษารายที่ 1	กรณีศึกษารายที่ 2	การวิเคราะห์
-Fluconazole(200) 1x1 O EOD - วันที่ 29พ.ค.2566 ผ่าตัดเอาสายล้างไตออก on Temporary hemodialysis 2 ครั้ง/สัปดาห์ x 1 เดือน การรักษาอื่นๆ -Morphine 3 mg. IV prn for severe pain q 6 hr. -E.KCL30 ml O 2 hr.x4 dose -Fresh frozen plasma 500 ml IV drip in 1 hr. -Vitamin K 1 amp. IV stat - Mixtard 18-0-8 sc เข้า,เย็นก่อนอาหารเย็น -Hema-plus 4000 u sc q วันจันทร์,พฤหัสบดี การพยาบาล ระยะแรก 1) มีไข้เนื่องจากมีการติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง จากการล้างไตทางหน้าท้องแบบต่อเนื่อง (CAPD) การพยาบาลได้แก่ ประเมินNEW	- Regular insulin 4 unit sc stat -E.KCL 30 ml O stat -Hema-plus 4000 u sc q วันอังคาร,ศุกร์ - Diabetic low salt diet การพยาบาล ระยะแรก 1) ไม่สุขสบายเนื่องจากปวดท้องจากภาวะการติดเชื้อที่เยื่อช่องท้อง การพยาบาล ได้แก่ ประเมินอาการปวดท้อง ดูแลจัดทำนอน	ท้อง นอนโรงพยาบาล 5 วัน แพทย์ให้กลับบ้านและให้ผสมยาปฏิชีวนะในน้ำยาล้างไตต่อจนครบ 14 วัน แต่ผู้ป่วยรายที่ 1 มีการติดเชื้อรุนแรงมีไข้ จึงได้ยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือดดำ หลังได้ยาปฏิชีวนะ 8 วันอาการไม่ดีขึ้น ถอดสาย Tenckhoff ให้ยาฆ่าเชื้อต่อจนครบ 21 วัน ปรับการรักษาเป็นการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม(HD) การพยาบาล ระยะแรก ผู้ป่วยทั้งสองรายได้รับการ พยาบาลในระยะแรกเป็นอย่างดี คลอบคลุม ซึ่งปัญหาสำคัญของ ผู้ป่วยทั้ง 2 ราย
score ดูแลเช็ดตัวลดไข้ให้ยาลดไข้เมื่อจำเป็น ดูแลให้ยาปฏิชีวนะตามแผนการรักษาของแพทย์ บันทึกสารน้ำเข้าออก 2) ไม่สุขสบายเนื่องจากปวดท้อง จากภาวะการติดเชื้อที่เยื่อช่องท้อง การพยาบาล ได้แก่ ประเมิน อาการปวดท้อง ดูแลจัดทำนอนปรับ ศีรษะสูง ท้องหย่อน ตรวจ สอบ น้ำยาล้างไตให้มีอุณหภูมิเท่ากับร่างกาย ดูแลให้ยาแก้ปวด หาก	ปรับ ศีรษะสูง ท้องหย่อน ตรวจ สอบ น้ำยา ล้างไตให้มีอุณหภูมิเท่ากับร่างกาย ดูแลให้ยาแก้ปวด หาก pain score > 4 คะแนน และ ประเมินอาการปวดซ้ำ	คือ อาการปวดท้องที่เกิดจากการติดเชื้อ จึงเน้นการจัดการอาการปวดท้อง ลดภาวะติดเชื้อในช่องท้อง แต่ผู้ป่วยรายที่ 1 มีไข้ มีอาการติดเชื้อในกระแสเลือด จึงเน้นการจัดการเรื่องไข้ ดังนั้นพยาบาล ต้องสามารถ ประเมินอาการและสัญญาณชีพที่แสดงถึงการติดเชื้อในช่องท้องได้อย่าง ครบคลุมและสามารถรายงาน แพทย์ได้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่บำบัดทดแทนไตด้วยวิธีล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องและมีภาวะติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง

กรณีศึกษารายที่ 1	กรณีศึกษารายที่ 2	การวิเคราะห์
pain score > 4 คะแนน และ ประเมินอาการปวดซ้ำ ระยะการดูแลต่อเนื่อง 3) เกิดภาวะเสียสมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ในร่างกายจากอัตราการกรองของไตลดลง การพยาบาลได้แก่ ดูแลให้สารน้ำรับประทานอาหารตามแผนการรักษา บันทึกปริมาณน้ำเข้าและออก ชั่งน้ำหนักเพื่อประเมินภาวะน้ำเกิน สังเกตอาการภาวะ Hypokalemia ติดตามผลตรวจ electrolyte ตามแผนการรักษา 4) มีภาวะของเสียคั่งในร่างกายจากไตสูญเสียหน้าที่ การพยาบาล ได้แก่ ประเมินอาการของระบบประสาทและติดตามผลตรวจ BUN, Cr และดูแลการทำCAPD	ระยะการดูแลต่อเนื่อง 2) มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูง การพยาบาลได้แก่ ประเมินอาการและภาวะแทรกซ้อนของภาวะ น้ำตาลในเลือดสูง ติดตามระดับ น้ำตาลในเลือด สัญญาณชีพทุก 4 ชั่วโมง และแนะนำการ รับประทานอาหารรับประทานอาหารตามแผนการรักษา บันทึกปริมาณน้ำเข้าและออก ชั่งน้ำหนักเพื่อประเมินภาวะน้ำเกิน สังเกตอาการ ภาวะ	ระยะการดูแลต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการ ดูแลผู้ป่วยในปัญหาที่มีความฉุกเฉินน้อยกว่าระยะแรก แต่ต้องได้รับการ ติดตามดูแล เพื่อให้การดำเนินโรคดีขึ้น - ผู้ป่วยรายที่ 1 และรายที่ 2 มีปัญหาที่ใกล้เคียงกันใน เรื่องภาวะเสียสมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ในร่างกาย ภาวะของเสียคั่งในร่างกาย เนื่องจากไตสูญเสีย หน้าที่ จึงเกิดการคั่งของของเสียในร่างกาย จึงมีอาการผิดปกติอย่างอื่นร่วม เช่น ภาวะซีด ความแตกต่างของ
5)เสี่ยงต่อการเกิดภาวะเลือดออกผิดปกติ การพยาบาลได้แก่ ประเมินอาการเลือดออกผิดปกติ ติดตามสัญญาณชีพทุก 4 hr. ดูแลให้ผู้ป่วย Best Rest ให้ FFP 500 ml v drip in 1 hr.และติดตามผล Coagulation test 6) มีภาวะซีดเนื่องจากไม่สามารถสร้างฮอร์โมนอีริโทรโพอิตินมากระตุ้นให้ไขกระดูกสร้างเม็ดเลือดแดงได้ การพยาบาล ได้แก่ พักผ่อนและช่วยเหลือการทำกิจกรรม ให้ยาเพิ่มเม็ดเลือด ติดตามระดับ Hemoglobin และ Hematocritต่ำ อาการอ่อนเพลีย 7) มีการเปลี่ยนแปลงภาวะ	Hypokalemia ติดตามผลตรวจ electrolyte ตาม แผนการรักษา4) มีภาวะของเสียคั่งในร่างกายจาก ไตสูญเสียหน้าที่ การพยาบาล ได้แก่ ประเมิน อาการเปลี่ยนแปลงของระบบ ประสาท และติดตามผลตรวจ BUN, Cr และดูแลการทำCAPD 5) มีภาวะซีดเนื่องจากมีโรคไตเรื้อรังไม่สามารถสร้างฮอร์โมนอีริโทรโพอิตินมากระตุ้นให้ไขกระดูกสร้างเม็ดเลือดแดงไม่ได้ การพยาบาล ได้แก่ ดูแลให้พักผ่อนและช่วยเหลือการทำกิจกรรม ดูแลให้ยาเพิ่มเม็ด เลือดตามแผนการรักษา ติดตาม อาการแสดงของ ภาวะ ซี ด ได้ แก่ ระ ดับ	การพยาบาลผู้ป่วยรายที่1และ2 คือ ผู้ป่วยรายที่ 1 มีปัญหาการแข็งตัวของเลือดต่ำ เสี่ยงต่อภาวะเลือดออกง่าย มีการเปลี่ยนแปลงภาวะโภชนาการ เนื่องจากการสลายตัวของโปรตีนและสูญเสียโปรตีนไปกับน้ำยาที่ออกมาและผู้ป่วยรับประทานอาหารได้น้อยมีคลื่นไส้อาเจียน ปวดจุกท้อง นอนไม่หลับเนื่องจากไม่คุ้นเคยสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนอน ส่วนผู้ป่วยรายที่2 มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงเนื่องจากเบาหวานที่การควบคุมระดับน้ำตาลไม่ดี วิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย ต้องนอนรักษาตัวนานขาดรายได้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่บำบัดทดแทนไตด้วยวิธีล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องและมีภาวะติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง

กรณีศึกษารายที่ 1	กรณีศึกษารายที่ 2	การวิเคราะห์
โภชนาการ เนื่องจากการสลายตัวของโปรตีนและสูญเสียโปรตีนไปกับน้ำยาล้างไต การพยาบาล ติดตามอัลบูมินในเลือด ให้อาหารโปรตีนสูงเช่น ไข่ นม ปรีกษานักโภชนาการ ประเมินน้ำหนักทุกวัน 8) นอนไม่หลับเนื่องจากแบบแผนการนอนหลับเปลี่ยนแปลง ไม่คุ้นเคย สถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย การพยาบาล ควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เช่น เสียง แสง ความปวด ความสะอาดของร่างกาย และ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น	Hemoglobin และ Hematocrit ต่ำ อาการอ่อนเพลีย 6) ผู้ป่วยและผู้ดูแลวิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย เนื่องจากต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลหลายวัน ทำให้ขาดรายได้ การพยาบาล อธิบายถึงแนวทางการรักษา การสร้างสัมพันธภาพที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและผู้ดูแลซักถามในส่วนที่สงสัย ระบายความรู้สึกคับข้องใจ และรับฟังด้วยความตั้งใจ จริงใจ	
ระยะวางแผนจำหน่าย 9) วิตกกังวลเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนแผนการรักษาจากล้างไตทางช่องท้องเป็นการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม การพยาบาล ได้แก่ ประเมินการรับรู้ความพร้อมของผู้ป่วยและญาติ เกี่ยวกับการดูแลตนเองเมื่ออยู่บ้าน ความรู้ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนสำหรับผู้รักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (HD) ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ตามหลัก D-M-E-T-H-O-D	ระยะวางแผนจำหน่าย 6) วิตกกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อซ้ำ การพยาบาลโดยประเมินการรับรู้ความพร้อมของผู้ป่วยและญาติ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดูแล สุขภาพตนเองเมื่ออยู่บ้าน ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันและภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ทบทวน สอนและสาธิตวิธีการดูแลตนเองเมื่อกลับบ้าน ร่วมกับ ทีมสหวิชาชีพตามหลัก D-M-E-T-H-O-D	ระยะวางแผนจำหน่าย เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยก่อนกลับบ้าน การพยาบาล ผู้ป่วยทั้ง 2 ราย มีแตกต่างกันคือ ผู้ป่วยรายที่ 1 เน้นความรู้เรื่องการปฏิบัติตนสำหรับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ส่วนผู้ป่วยรายที่ 2 เคยมีประวัติการติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง การพยาบาลจึงเน้นการให้ความรู้ความ เข้าใจในการทำ CAPD และการสังเกต อาการผิดปกติ การเคร่งครัดในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อซ้ำ

สรุปและอภิปรายผล

ผู้ป่วยรายที่ 1 มีอาการสำคัญคือ มีไข้ ปวดท้องมาก น้ำยาล้างไตขุ่น ตรวจ PDF ผล WBC=100 cell/mm³ PMN too low too diff วันแรก PDF C/S ผล Streptococcus oralis, Hemoculture no growth รักษาโดยให้ยาปฏิชีวนะ หลังได้ยาปฏิชีวนะ 8 วัน อาการไม่ดีขึ้น ยังคงมีไข้ และปวดท้องมาก ส่ง PDF c/s ซ้ำ ผล Pseudomonas aeruginosa แพทย์

ได้ off สาย Tenckhoff ทำ hemodialysis สัปดาห์ละ 2 ครั้ง การพยาบาลที่สำคัญ คือส่งเสริมการหายจากการติดเชื้อและจัดการความไม่สุขสบายจากอาการไข้สูงและปวดท้อง ป้องกันอันตรายจากอาการร่วมอื่นๆ ได้แก่ภาวะเสียสมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ในร่างกาย ของเสียคั่งในร่างกาย ภาวะซีด การขาดสารอาหาร การนอนไม่หลับ ดูแลให้การพยาบาลก่อนและหลังฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ร่วมกับการ

พยาบาลด้านจิตใจ คือ ลดความวิตกกังวลและการวางแผนจำหน่าย เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยและครอบครัวสามารถในการดูแลตนเอง อาการดีขึ้นไม่มีไข้ ไม่ปวดท้อง สัญญาณชีพปกติ แพทย์จึงกลับบ้านรวมนอนรักษาในโรงพยาบาล13 วัน นัดฉีดยาปฏิชีวนะจนครบ 21 วันและนัดพอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่หน่วยไตเทียม โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น 2 ครั้ง/สัปดาห์ แพทย์วางแผนใส่สาย Tenckhoff อีกครั้ง ประมาณ 1 เดือน เพื่อทำการล้างไตทางช่องท้องต่อ

ผู้ป่วยรายที่ 2 มาด้วยอาการสำคัญคือ ปวดท้อง น้ำยาล้างไตขุ่น ไม่มีไข้ เป็นก่อนมา 1 ชั่วโมง ส่ง PDF ผล WBC 2,014cell/mm³ PMN =81 ตรวจPDF C/S ผลStaphylococcus coagulase negative ได้ยาปฏิชีวนะผสมในน้ำยาล้างไตรอบก่อนนอนวันละ 1 ครั้ง การพยาบาลที่สำคัญ คือส่งเสริมการหายจากการติดเชื้อและจัดการความไม่สุขสบายจากการปวดท้อง ป้องกันอันตรายจากอาการร่วมอื่นๆ ได้แก่ภาวะน้ำตาลในเลือดสูง ภาวะเสียสมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ในร่างกาย ของเสียคั่งในร่างกาย ภาวะซีด การขาดสารอาหาร ร่วมกับการพยาบาลด้านจิตใจ คือ ลดความวิตกกังวล และการวางแผนจำหน่าย การทบทวนให้ความรู้ในการทำ CAPD และสังเกตอาการผิดปกติ การปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยและครอบครัว ป้องกันการติดเชื้อซ้ำ หลังได้ยาปฏิชีวนะ 5 วัน ไม่ปวดท้อง น้ำยาล้างไตใส สัญญาณชีพปกติ แพทย์ให้กลับบ้านและนัดให้ยาปฏิชีวนะในน้ำยาล้างไตจนครบ14วัน

กรณีศึกษาผู้ป่วยทั้ง 2 ราย เป็นผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการบำบัดทดแทนไตด้วยการ ล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง (CAPD) และเกิดการติดเชื้อของเยื่อช่องท้อง ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อยและเป็นอุปสรรคของการล้างไตทางช่องท้อง เยื่อช่องท้องเสียประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถล้างไตทางช่องท้องได้ ถ้าไม่ได้รับการรักษาที่รวดเร็วและถูกต้อง อาจเกิดการติดเชื้อลุกลามเข้าสู่กระแสเลือดและเสียชีวิตได้(เกลิงศักดิ์ กาญจนบุษย์

,2556) พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญตั้งแต่การประเมินวางแผน การให้การพยาบาล การประเมินผลการวางแผนจำหน่าย รวมถึงจนถึงการให้ความรู้ผู้ป่วยและญาติ เพื่อให้มีความมั่นใจสามารถกลับไปดำรงชีวิตประจำวันได้ปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนที่สามารถป้องกันได้ เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรนำมาใช้ในการให้การพยาบาลผู้ป่วยในแนวทางเดียวกัน

2. จัดการอบรมพัฒนาสมรรถนะบุคลากร เพื่อฟื้นฟูและเพิ่มพูนทักษะความรู้ในการดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. การจัดทำสื่อการสอนและเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการล้างไตทางหน้าท้อง การป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น จัดให้มีการทบทวนความรู้ในการดูแลผู้ป่วยและทักษะการเปลี่ยนน้ำยาล้างไตแก่ผู้ป่วยและผู้ดูแลทุก 6 เดือน เพื่อให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการรักษา

4. ไตเทียมจัดมีระบบปรึกษาฉุกเฉินในโรงพยาบาล 24 ชั่วโมง เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้แก่ทีมแพทย์พยาบาลที่ให้การรักษาผู้ป่วยนอกเวลาราชการ และมีระบบการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ โซเชียลมีเดียแก่ผู้ป่วยและผู้ดูแล เมื่อเกิดปัญหาในการดูแลจะช่วยเหลือภาวะแทรกซ้อนรุนแรง ให้กำลังใจเพื่อให้ผู้ป่วยและผู้ดูแลเผชิญกับปัญหาได้

5. มีการติดตามเยี่ยมบ้านร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพและ Home Health Care ปีละ 1 ครั้ง และเยี่ยมบ้านทุกครั้งที่มีการติดเชื้อในเยื่อช่องท้อง จะทำให้ทราบถึงปัญหาของการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยและผู้ดูแล สถานที่ในการเปลี่ยนน้ำยาล้างไต เพื่อสามารถวางแผนแก้ไขปัญหาได้

เอกสารอ้างอิง

- 1.ชวนชม พิษณุไพศาล. การจัดการตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเยื่อช่องท้องในระยะเวลาอย่างน้อย18 เดือนของผู้ป่วยลำไส้ทางช่องท้องต่อเนื่อง. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า. 2561;29(1):17-28.
- 2.เถลิงศักดิ์ กาญจนบุษย์. แนวปฏิบัติการลำไส้ทางช่องท้อง Infection- related peritonitis.กรุงเทพฯ. ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด; 2556. 113-79.
- 3.ธวัช เตียวไธ, รสสุคนธ์ ตันติวิชิตเวช. อุบัติการณ์และ ปัจจัยเสี่ยงการเกิดภาวะติดเชื้อช่องท้องครั้งแรกของผู้ป่วยลำไส้ทางช่องท้องอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลโพธาราม. วารสารแพทย์ เขต 4-5 2563;39:51-64.
- 4.นาคยา รัตนอัมภา. การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการลำไส้ทางช่องท้อง. การพยาบาลอายุรศาสตร์เล่ม โครงการตำรา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: เอ็นพีเพลส; 2561: 127-1483.
- 5.ปกรณ ตุงคะเสรีรักษ์. การติดเชื้อของการลำไส้ในช่อง ท้องของโรงพยาบาลสุรินทร์.ศุภินคินทร์เวชสาร. 2559; 31(4):60-7.
- 6.วาสนา สวนพุด. ปัจจัยที่มีผลต่อการติดเชื้อในผู้ป่วยลำไส้ทางช่องท้อง อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 2557;23(2):286-9.
- 7.ศิริลักษณ์ ฤงทอง. การชะลอไตเสื่อมในผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้. วารสารพยาบาลทหารบก. 2561;18(ฉบับพิเศษ):17-24.
- 8.อรรถพร พัทธสุกุล. การติดเชื้อที่เยื่อเมือกช่องท้องในผู้ป่วยที่ได้รับการลำไส้ทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.วารสารแพทย์เขต 4-5 2557;33(1):9-14
- 9.Nipun Shrestha, Sanju Gautam, Shiva Raj Mishra, Salim S. Virani, Raja Ram Dhungana; Burden of chronic kidney disease in the general population and high-risk groups in South Asia: A Sytematic review and meta-anlysis available from PLOS ONE <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0258494> October 14,2021
10. WHO GBD 2019 Diseases and injuries Collaborators; Global burden of 369 diseases and injuries in 204 countries and territories, 1990-2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019.